

Høgskulen
på Vestlandet

Tilrettelegging av medvirkning for fosterbarn med utviklingshemming 9. mai 2019 Loen

Fra et prosjekt i regi av Redd Barna i 2018

Hege Sundt

Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal

Redd Barna

VI VIL OGSÅ BLI HØRT

Temaer

- Kort om Redd Barna prosjektet
- Barn i fosterhjem – barneverntjenestens oppfølging
- Barnekonvensjonen – barnevernloven

Tilrettelegging for medvirkning for fosterbarna

- Kunnskap og kompetanse
- Kjennskap til og forståelse av barnet
- Fosterforeldrene- barnas talerør
- God samhandling – ansvarsgruppemøter
- Kommunikasjon med barna

Om Redd Barna prosjektet

Bakgrunn for prosjektet «Informasjon og medvirkning for fosterbarn med utviklingshemming

- Barns rett til medvirkning i barnevernet er i de siste årene styrket
- Flere undersøkelser og utredninger.
- Ingen av disse ser spesifikt på; i hvilken grad og hvordan barn og unge med utviklingshemming som mottar hjelp av barnevernet får informasjon og blir hørt.

NOU 2016:17 *På lik linje*

Barns rettigheter, deriblant retten til medvirkning, mangelfullt ivaretatt når det gjelder barn med utviklingshemming. Barn med utviklingshemming blir sjelden spurt eller hørt i saker som angår dem og livet deres, på tross av at de sitter på erfaringer og meninger som er viktige å lytte til.

forts. Redd Barna prosjektet

Målsettinger

- Forebygge og forhindre at barna diskrimineres på grunnlag av funksjonsnedsettelse
- Kunnskap om hvordan retten til informasjon og medvirkning realiseres for fosterbarn med utviklingshemming, og andre barn med spesielle behov, vil bidra til å forbedre deres levekår og livskvalitet

«Men om denne gruppen er veldig liten, så er kanskje den gruppa den viktigste. Fordi de er så sårbare.»

(Fostermor)

Redd Barna

«For jeg tror nok at det er behov for bevisstgjøring på det. At det er viktig å ikke hoppe forbi medvirkning for disse barna som har en psykisk utviklingshemming av ulik art. ... dette med at man kanskje må forholde seg til det også på litt andre måter når det er behov for det, ...få hjelp til fortolkning fra andre nære. Da er det viktig å ha kunnskap og kompetanse på det...» (Ansatt i barnevernstjenesten)

Redd Barna

forts. om prosjektet

Intervjuer med:

- 13 fosterforeldre fra alle landsdeler
- 4 fosterbarn sammen med sine fostermødre
- 8 åtte ansatte fra 5 forskjellige barnevernstjenester

Intervjuene ble gjennomført i 2018.

Publikasjon: «Vi vil også bli hørt. Informasjon og medvirkning for fosterbarn med utviklingshemming»

Barn i fosterhjem – barneverntjenestens oppfølging

- Helhetlig oppfølging av barnet - foreldre – fosterfamilien
- Minst 4 oppfølgingsbesøk hos fosterbarnet året (kan reduseres til 2) (omsorgskommunen)
- Minst 4 tilsynsbesøk hos fosterbarnet i året (kan reduseres til 2) (fosterhjems kommunen)
- Oppfølging og hjelp fra andre tjenester; gjennom lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (Individuell Plan, ansvarsgruppemøter, avlastning), spesialisthelsetjenesten, habiliteringstjenesten for barn og unge, BUP, PPT, NAV

Barnekonvensjonen

Artikkel 12

Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

Barnevernloven § 1-6.

Barnets rett til medvirkning

Alle barn som er i stand til å **danne seg egne synspunkter**, har rett til å medvirke **i alle forhold** som vedrører barnet etter denne loven. **Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter.** Barnet skal bli lyttet til, og **barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.** Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

I tillegg er barns rett til å uttale seg og når barnet kan opptre som part, hjemlet i barnevernloven § 6-3 *Barns rettigheter under saksbehandlingen.*

Bvl. § 6-3 a. Krav til begrunnelse

Det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets synspunkt, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert skal også fremgå av vedtaket.

Ny § i barnevernloven fra 1. juli 2018

Forskrift om medvirkning

Med medvirkning forstås at barnet:

- skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon
- gis mulighet til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter – ikke utsettes for press
- sine synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.
- kan medvirke i egen sak ved å uttrykke sin forståelse, valg og preferanser gjennom verbal og ikke-verbal kommunikasjon.
- sin mulighet til å medvirke skjer i trygge rammer for barnet (barnevernets ansvar for tilrettelegging)
- **«Det skal legges særskilt vekt på at muligheten til å medvirke blir gjennomført for barn som har problemer med å forstå og få uttrykt sine synspunkter i beslutningsprosesser.»**
- «Barnet skal informeres om de ulike avgjørelser som er truffet og hvilke vurderinger som ligger til grunn for disse»
- Dokumentasjon: på barnets anledning til å medvirke, om hva og barnets synspunkter

Tilrettelegging

Tid - kontinuitet – stabilitet

- Kunnskap og kompetanse
- Kjennskap til og forståelse av barnet
- Fosterforeldrene – barnas talerør
- God samhandling - ansvarsgruppemøte
- Kommunikasjon med barna

Kunnskap og kompetanse

Ansatte i barnevernet

– deres kunnskap om barn med psykisk utviklingshemming

«Noe som absolutt burde vært i barnevernstjenesten, er noen som har en spesialkompetanse på barn med funksjonshemming».

(Fostermor)

«Men for å gi veiledning så må du på en måte klare å sette deg inn i hvordan barnet er. Og da må du kjenne barnet for å gi veiledning. Og hvem er det som kjenner barnet? Det er på en måte ingen som er inne som kjenner barnet, og da er det vanskelig å gi veiledning og.»

(Fostermor)

Redd Barna

«Altså, fordi at barnet ikke uttrykker, så tenker man at det er greit?».

(Kontaktperson)

«Det er et stort problem i forhold til fylkesnemnda og tingretten at barnet ikke ytrer hva det vil, da har ikke barnet noe valg. Når barnet selv kan ytre at det for eksempel ikke vil ha samvær, så blir det ikke noe samvær, men dette barnet klarer ikke å ytre at det ikke vil. Vi vet jo ikke hva barnet tenker».

(Fostermor)

Redd Barna

*

Fosterforeldrene – barnas talerør

«I forhold til psykisk utviklingshemmede må man da også muligens i enda større grad tilpasse det i noen sammenhenger. Kanskje må man bruke fosterforeldrene som har nær kjennskap til barnet mer aktivt til å fortolke, og hjelp til å skape relasjon og forståelse»
(Kontaktperson)

Redd Barna

«Fostermor er et helt nødvendig bindeledd mellom meg og barnet. Men også en støtte for barnet. Hvis jeg hadde sittet med barnet alene så tror jeg ikke barnet hadde sagt noe til meg. Men når fostermor er der, så kan fostermor likevel få lirka barnet rundt, så det sier litt om sitt liv og sin situasjon».

(Kontaktperson)

Redd Barna

God samhandling - Ansvarsgruppemøter

Tverrfaglig samarbeid
Koordinering

«Det er jo medvirkning. Desto bedre samhandling mellom de voksne, desto mer samhandling og involvering av barnet.»

(Kontaktperson)

«Men det som er mest bekymringsfullt er at de med størst behov, at det er der det på en måte skjærer seg med det tverrfaglige samarbeidet»

(Kontaktperson)

Redd Barna

«For summa summarum så er vel også det en ivaretagelse av hennes rettigheter, at det er en ansvarsgruppe? At det er mange som ser, og følger med?»

(Kontaktperson)

«Og så var han med hele tida. Og jeg passet på så godt jeg kunne at han ble involvert og at han skjønnte hva som ble sagt. Men det var ting som gikk han hus forbi. Spesielt når det var diskusjoner og slik så. Kanskje litt overaskende hvor lite ja, både PPT i denne saken og fosterforeldrene, snakket til han. Så det anstrengte jeg meg veldig for å gjøre, ja, kall det et forbilde da. Og at han var hovedpersonen. Og at han var involvert.»

(Kontaktperson)

Redd Barna

Kommunikasjon med barna

- Tilrettelagte kommunikasjonsformer
- Snakke tydelig, kort og konsist
- Bruke ord som barnet forstår
- Gjenta og sjekk om forstått
- Bruk tid
- Bilder
- Aktiviteter

Forts. kommunikasjon med barnet

«Vi ser jo tydelig hva det er barnet mener... Verden rundt **barnet er litt raskere**. Så barnet henger ikke med. Og da er det klart at det er lett å overse de små blickene eller munnen til barnet. Så ja, det det som er viktig for meg. Å få forklart barnets verden.»

Fostermor

App Kjenn meg

www.lifetools.no

Notere barnets sin mimikk og håndbruk, hjelpe de rundt barnet til å forstå barnet

Avslutning

Heftet «Vi vil også bli hørt» finnes på Redd Barnas nettsider:
<https://www.reddbarna.no/nyheter/vi-vil-ogsaa-bli-hoert>

Heftet ligger også i konferansesalen.

Ønsker du flere hefter – send mail til: hege.sundt@hvl.no

TAKK FOR MEG!